

Euroopa
Komisjon

EUROOPA SOTSIAALFOND INVESTEERIDES INIMESTESSE

Mis see on ja millega tegeleb?

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

© Kaanefoto: iStockphoto

Et kasutada või reprodutseerida fotosid, mille autoriõigused ei kuulu Euroopa Liidu, tuleb taotleda luba otse autoriõiguse valdaja(te)lt.

*Europe Direct on teenus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele*

Tasuta infotelefon: (*)
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või võtavad neile helistamise eest kõnetasu.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).
Kataloogimisandmed ja kokkuvõte on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2012

ISBN 978-92-79-23805-5
doi:10.2767/64039

© Euroopa Liit, 2012

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE ELEMENTAARKLOORIVABALE PABERILE (ECF)

MIS ON EUROOPA SOTSIAALFOND?

Euroopa Liit on seadnud endale eesmärgiks luua rohkem ja paremaid töökohti ning sotsiaalselt kaasav ühiskond. Need on Euroopa 2020. aasta strateegia põhisihid aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu saavutamiseks ELis. Praeguses majanduskeskkonnas on see veelgi tõsisem väljakutse.

Sihipärane tegevus tööhõive tõstmiseks

ESF on Euroopa Liidu põhivahend, mis aitab toetada tööhõivet, inimestel paremaid töökohti saada ja tagada kõigile ELi kodanikele õiglasemad tööväljavaated. Selleks investeerib ESF inimestesse, mis on konkurentsivõimelise tööjõu eeltingimus. ESFi igal aastal jagatavad vahendid 10 miljardi euro suuruses summas parandavad miljonite eurooplaste tööväljavaateid, kusjuures eriti suurt tähelepanu pööratakse neile, kellel on raskem tööd leida, näiteks noortele ja eakamatele. Ebasoodsas olukorras inimestele keskendumine on osa sotsiaalse kaasatuse poliitikast – see näitab tööhõive tähtsust inimeste paremal lõimimisel ühiskonna igapäevaellu.

Projektid inimeste heaks

ESF pole tööbüroo – see ei reklaami töökohti. ESF hoopis rahastab ELi riikides teostatavaid projekte, mis aitavad miljonite inimeste tööväljavaateid parandada. ESF teeb seda kümnete tuhandete kohalike, piirkondlike ja riiklike tööhõivega seotud projektide rahastamisega kõikjal ELis alates väikestest heategevusprojektidest kogukonna tasandil sealsetele puuetega inimestele sobivate töökohtade leidmiseks kuni riiklike kutsehariduskavade edendamiseni kõigi elanike heaks. ESFi projektid on tohutult erinevad oma olemuse, ulatuse ja eesmärkide poolest ning need on suunatud väga mitmesugustele sihtrühmadele. Nende hulgas on projekte haridussüsteemide arendamiseks, õpetajatele ja õpilastele, noortele ja eakatele töötajatele ning samuti erineva taustaga potentsiaalsetele ettevõtjatele. ESFi tähelepanu keskmes on inimesed.

ESF - KEDA JA KUIDAS ESF AITAB?

Fond solidaarsuse heaks

Euroopa vähem jõukates piirkondades elab 35% selle elanikkonnast, neile on suunatud üle 2/3 ESFi eelarvest ja vaid ülejäänud kolmandik läheb jõukamatesse piirkondadesse. Seega saavad kõik riigid ja piirkonnad ESFi toetusi, kuid rohkem need, kes seda kõige enam vajavad. Sellel toetusel on tohutu mõju. ESF aitab igal aastal umbes 11 miljonit inimest. Neist üle 7 miljoni on töötud või tööturul mitteaktiivsed, 5,7 miljonit on naised ja üle 3 miljoni on alla 25aastased. Ligi miljon kuulub sisserändajate ja rahvusvähemuste hulka (nt romad) ning 400 000 on puudega inimesed. Suure tööpuuduse tingimustes aitavad ESFi vahendid märgatavalt parandada inimeste tööväljavaateid ning tõsta nende elatustaset.

Prioriteedid

Euroopa Komisjon paneb koos ELi liikmesriikidega ühiselt paika ESFi prioriteedid ja meetodid, kuidas selle märkimisväärsed ressursed kasutatakse. Mõned projektid aitavad parandada töötajate ja ettevõtete kohanemisvõimet, võimaldades koolituste kaudu omandada uusi

oskusi ja rakendada uusi töömeetodeid. Teiste eesmärk on edendada juurdepääsu tööturule, hõlbustades noorte üleminekut koolist tööellu või pakkudes vähem kvalifitseeritud tööotsijatele koolitust nende tööväljavaadete parandamiseks. Kutseõppel ja elukestva õppe võimalustel uute oskuste omandamiseks ongi väga suur osakaal arvukates ESFi projektides.

Koostöö

ESFi tegevuse eesmärgid määratakse üheskoos ELi, liikmesriikide ja piirkondlike asutuste ning ametiühingute, tööandjate liitude ja teiste sotsiaalpartnerite poolt ning koostöös jälgitakse ka selle tegevuse tulemuslikkust. ESFi konkreetseid projekte viivad ellu väga mitmesugused organisatsioonid, sh riiklikud tööhõiveametid, heategevad ja sotsiaalsed ettevõtted, kutseõppe pakkujad eraldi või üheskoos. Nende juures on põhiline see, et rahalisi vahendeid kasutatakse kohalike olusid tundvate organisatsioonide kaudu, kes suudavad neid kõige otstarbekamalt rakendada inimeste tööväljavaadete parandamiseks.

MIDA ESF TEEB?

Kindlustab inimeste töökohti ja tööväljavaateid

Finantskriisi järel on mitmekordistatud pingutusi inimeste töökohtade säilitamiseks või pärast töö kaotamist kiiresti uue töö leidmiseks. Kriis ohustab arvukaid organisatsioone ja töötajaid ning seetõttu toetabki ESF oma tegevusega tööhõivet. Vähendatud tööaja korral toetavad ESFi programmid töötajaid, kes asuvad end koolitama ja oma oskusi täiendama, millest on kasu ka nende tööandjatele. Kui töökohtade kaotus on vältimatu, võib ESF tulla appi täiendama töötajate oskustepagasit uute, tööandjatele vajalike oskustega, aitamaks töötajatel taas kiiresti tööd leida.

Õpetamisoskused Lätis

Läti avaliku sektori eelarvekärbete tulemusel loodi projekt „õpetajate kasvatamiseks”, kus pakuti ümberõppe võimalusi ligi 22 000 haridustöötajale. Neist osa omandas teistes valdkondades töötamiseks vajalikke oskusi, õppides näiteks raamatupidamist ja projektijuhtimist. Teised täiendasid oma kvalifikatsiooni uute erialade ja kõrgema kategooria omandamisega.

Rohelised töökohad majanduskasvu heaks

Hispaania „roheliste töökohtade” programm aitab kokku 28 000 töötajal omandada muutuvates majandustingimustes vajalikke keskkonnanohiuga seotud oskusi ja teadmisi. Põhitähelepanu pööratakse nende ettevõtete ja valdkondade töötajatele, kus võib oodata suurimaid ümberkorraldusi, aitamaks neil kiiresti tööellu naasta. Selle algatusega toetatakse ka umbes 1 000 uut ettevõtet uudsete keskkonnasäästlike ettevõtmiste edendamiseks.

Avalikud teenused, millele saab loota

Kui on oht töökohta kaotada, pöörduks sageli esmalt riiklike tööhõivetalituste poole. Neil on määrav roll inimeste tagasi tööle aitamisel ja koolitusvõimaluste kohta teabe jagamisel. Teatud juhtudel, eriti vähem arenenud piirkondades, jätavad aga nende tööotsijatele ja teistele pakutavad teenused tublisti soovida. ESFi projektid aitavad paljudes riikides parandada avalike teenuste kvaliteeti personali koolituse, uute arvutisüsteemide ning parema strateegilise kavandamise ja töökorralduse kaudu, sageli koostöös teiste ELi liikmesriikidega näiteks kogemuste vahetamise teel.

Haridus- ja koolitusvõimaluste parandamine

Kõrge kvalifikatsiooniga töökohtade osakaal kasvab tööturul ja samas väheneb nõudlus madala kvalifikatsiooniga töötajate järele. Võib eeldada, et see suund jätkub ka edaspidi. See on üks põhilistest põhjustest, miks ESF toetab paremat haridust ja kutseõppe laiendamist. ESFi vahendeid kasutatakse kogu haridus- ja koolitusvaldkonna heaks alates algkoolist kuni kõrghariduse ja elukestva õppeni kõigile vanuserühmadele. Lisaks on paremal haridusel ka muid eeliseid: kõrge kvalifikatsiooniga inimesed teenivad oma tööelu jooksul enam kui väheste oskustega või erialase kvalifikatsioonita töötajad.

ESFi projektid arendavad üldharidussüsteeme õppekavade ajakohastamise, IT-süsteemide rakendamise ja õpetajate oskuste täiendamise ning julgustades vanemaid oma laste koolituses aktiivsemalt osalema. Mitu tegevust on suunatud koolist väljalangemise vähendamisele. Kvalifitseerimata noorte tööväljavaated on vägagi tagasihoidlikud. Julgustades neid oma haridusteed lõpuni käima, annab ESF neile paremaid võimalused tööd leida. Aga need tegevused ei lõpe kooliuksel. Kõrghariduse vallas rajab ESF tugevamaid sidemeid ülikoolide ja ärimaailma vahele, et noored omandaksid tänapäeval vajalikke ja tööturul nõutud oskusi, mis loovad põhja jätkusuutlikule karjäärile.

ESF rahastab kogu ELis tegevusi, mis aitavad noortel omandada töö leidmiseks vajalikke oskusi ja tööturul konkureerida. Koolituse ja oskustega on seotud väga mitmesuguseid tegevusi alates asutuste erialasest koolitusest töötajate kvalifikatsiooni täiendamiseks kuni riiklike koolituskavadeni, mille hulgas töötajad ja tööotsijad saavad meelepäraseid valida. ESF edendab ka elukestvat õpet, mis aitab töötajatel omandada uusi oskusi vastavalt ametialasele vajadusele.

Rahastades haridust ja koolitust kõigi jaoks, on ESFi toetused suunatud esmajoones madala kvalifikatsiooniga või oskusteta töötajatele.

Paremad väljavaated noortele

Finantskriis tabas eriti raskelt noorte tööhõivet, kustutades lootusi ja kärpides unistuste tiibu. ESFi projektidega toetatakse igal aastal 3 miljonit noort, võimaldades neil omandada tööandjate poolt nõutud oskusi ja aidates tööd leida. Koolitus- ja mentorluskavad aitavad madala kvalifikatsiooniga noortel oma oskustepagasit täiendada ja tööväljavaateid parandada. Parema kvalifikatsiooniga noored omandavad tööandjate hulgas hinnatud lisaoskusi, nt juhtimise ja infotehnoloogia alal.

ESF edendab ka liikuvust: tuhanded noored omandavad välismaal töötades töökogemusi ja keeleoskusi. Tähelepanu pööratakse ka kutseõppekavade arendamisele, pakkudes praktilist väljaõpet koos koostööga tööandjate poolt nõutud oskuste omandamiseks.

Uued oskused eakamatele töötajatele

ESF aitab igal aastal umbes 500 000 eakamal töötajal toime tulla vanuselise diskrimineerimisega ja vajadusega kauem töötamist jätkata. Hoolimata väärtuslikust kogemustepagasist on eakamatel töötajatel raske tööd leida. Seetõttu annavad ESFi projektid neile uusi oskusi, parandades tööväljavaateid ja aidates eriala vahetada. Need, kellel on tööd, saavad koolituste abil oma oskusi täiendada ja anda maksimaalse panuse näiteks nooremate juhendamise kaudu. Elukestva õppe projektid pakuvad kõigile võimalusi oma oskusi täiendada ja kvalifikatsiooni tõsta, pikenendada aktiivselt tööelus osalemist ning parandada sotsiaalset ja rahalist iseseisvust.

Paljud ESFi projektid julgustavad konservatiivseid VKEsid ja juhte võtma tööle ettevõtlikke noori, kes asuksid täitma ettevõtete ees seisvaid uusi ülesandeid: arendama uudseid ideid, juurutama uusi tehnoloogiaid ja avama uusi eksporditurge.

Abikäsi neile, kes seda vajavad

Kuigi Euroopa on maailma üks jõukamaid piirkondi, elab 16% selle kodanikest ehk umbes 80 miljonit inimest vaesuses. Neist paljud on töötud, töö otsimiseks liialt heitunud või kuuluvad ebasoodsas olukorras inimrühma, näiteks lastehoiukohustustega üksikvanemad, puuetega isikud, kelle võimed ei ärata tööandjate usaldust, puuduliku keeleoskusega värsked sisseändajad ja otseselt diskrimineeritavad vähemused (nt romad). Ehkki sotsiaabisüsteemid teevad palju ära selle olukorra leevendamiseks, oleks töö leidmine paljudele parem lahendus, mis tagaks ka iseseisvuse ja sotsiaalsed eelised.

ESFi projektid aitavad igal aastal umbes 400 000 puudega inimest, sageli koostöös potentsiaalsete tööandjatega paindlike lahenduste leidmiseks, nt kohandades töökohti või asutades sotsiaalseid ettevõtteid, kes pakuvad puuetega töötajatele sobivaid töökohti. Sisseändajatest töötajatel aitab ESF keeleoskusi omandada ja nende kvalifikatsiooni tunnustada. Tähelepanu pööramine romade tööväljavaadete parandamiseks aitab neid Euroopa ühiskonda lõimida, lahendades näiteks hariduse, tööhoive, soolise võrddõuslikkuse ja tervishoiuga seotud probleeme.

Lapsehoiuteenuse laialdasem pakkumine vastab üks ühele naiste suuremale tööhoive määrale: see näitab, kui tähtsad on lapsehoiuvõimalused, et naised saaksid tööelus osaleda.

Nendest 11 miljonist inimesest, keda ESF igal aastal aitab, on 900 000 sisseändajad või rahvusvähemuste esindajad (nt romad).

Naiste töötamise toetamine on samuti üks prioriteete. Paljud tegevused parandavad lapsehoiuteenuse kättesaadavust, võimaldades naistel kiiremini tööle naasta. Naisi julgustatakse omandama tehnilisi ja arvutioskusi, mis avavad neile uusi võimalusi, samuti kaasatakse edukaid ärinaisi mentoreteks naistele, kes soovivad oma ettevõtte asutada. ESF aitab igal aastal 5,7 miljoni naise tööväljavaateid parandada.

Ettevõtluse ja töökohtade loomise edendamine

Ettevõtlus on eluliselt tähtis, sest see loob inimestele töökohti. Euroopa ligi 23 miljonist ettevõttest 99% on väikeettevõtted ja nendes on kaks kolmandikku erasektori töökohtadest. Seetõttu toetabki ESF ettevõtlust. Aga sellega asi ei piirdu: aidates ebasoodsas olukorras inimestel äri alustada, tõstab see samas nende iseseisvust ja seega on sellel ka märgatavaid sotsiaalseid eeliseid. Ettevõtja on lai mõiste: see võib tähendada ema, kes soovib kodus veebipõhist äri alustada, sisserrändajast kogenud remondimeest, kes soovib asutada väikeettevõtte ja mõned sõbrad tööle võtta, või uut tehnoloogiat turustavat teadlasterühma. ESF pakub neile kõigile rohkelt võimalusi, näiteks juhtimiskoolitust, mentorlust ja nõustamist ettevõtte asutamiseks ning algusperioodiks, töötajate koolitust, juurdepääsu teiste ettevõtjate võrgustikele ning toetust toodete ekspordiks ja rahvusvahelistumiseks.

ESFi toetus ei piirdu vaid koolituse ja juhendamiselega. Paljudel alustavatel ettevõtjatel on raske leida rahastamist ettevõtte tegevuse toetamiseks algusperioodil. Kommerts-pangad peavad neile laenamist sageli liiga riskantseks. Seetõttu pakuvad paljud ESFi projektid väikeettevõtjatele mikrolaene. Sellised mikrorahastamise projektid võivad olla mõeldud kindlale piirkonnale või inimrühmale, näiteks sisserrändajatele või noortele. Erinevalt neist teeb Euroopa Liidu tasandil tegutsev mikrokrediidirahastu „Progress” koostööd liikmesriikide mikrokrediidi pakujatega ja pakub kuni 25 000 euro suurust laenu inimestele kõikjal Euroopa Liidus, kes soovivad asutada oma ettevõtet.

PRAKTLINE TEAVE

Kes võivad ESFi toetust saada?

ESFi vahendeid jaotatakse liikmesriikide ja piirkondade kaudu. ESF ei rahasta projekte otse Brüsselist. ESFi programme viiakse ellu üksikprojektide kaudu, mida juhivad erinevat tüüpi organisatsioonid, näiteks valitsusasutused, ettevõtted, vabaühendused ning tööhõive ja sotsiaalse kaasamise valdkonnas tegutsevad sotsiaalpartnerid. Huvitatud organisatsioonid peaksid pöörduma ESFi korraldusametuse poole oma liikmesriigis või piirkonnas.

Kust ESFi raha pärineb?

ESF saab vahendeid Euroopa Liidu eelarvest, millele liikmesriigid lisavad oma vastava panuse. ESFi käsutuses on üle 10% ELi kogueelarvest. Perioodil 2007–2013 on ESFi eelarve 75 miljardit eurot ehk ligi 10 miljardit eurot aastas.

© Shutterstock

MIS SAAB ESFIST EDASPIDI?

Ajavahemikul 2014–2020 on ESF jätkuvalt ELi põhivahend inimestesse investeerimiseks. ESF annab konkreetset toetust inimestele, kes püüavad tööd leida või oma praegusele töökohale edasi jääda. ESF annab hariduse ja koolituse kaudu panuse Euroopa konkurentsivõimelise tööjõu edendamisele. See hoogustab pingutusi võitluses vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega ohustatud rühmades, näiteks

madala kvalifikatsiooniga inimeste, rahvusvähemuste (nt romade), eakate, üksikvanemate ja sisserändajate hulgas. Lisaks edendab ESF institutsioonide suutlikkuse tõstmist. Selliste meetmete mõju tugevdamiseks koondatakse toetused valitud prioriteetsetele valdkondadele vastavalt ELi majanduskasvu ja tööhõive strateegia põhimõtetele ning ühistele pingutustele majanduskriisi tagajärgede ületamiseks.

Euroopa Komisjon

Euroopa Sotsiaalfond: investeerides inimestesse - Mis see on ja millega tegeleb?

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2012 — 8 lk — 14,85 × 21 cm

ISBN 978-92-79-23805-5

doi:10.2767/64039

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Liidu esindustest või delegatsioonidest. Nende kontaktandmed saab veebisaidilt <http://ec.europa.eu> või saates faksi numbrile +352 2929-42758.

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised tellimused (nt Euroopa Liidu Teataja aastatellimused ja Euroopa Liidu Kohtu kohtulahendite kogumikud):

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse edasimüüjate kaudu (http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm).

Käesolevas trükises tutvustatakse Euroopa Sotsiaalfondi, kirjeldatakse, mida see endast kujutab ja millega tegeleb ning kuidas selle tegevus aitab erinevatel inimrühmadel kogu Euroopas omandada uusi oskusi ja parandada tööväljavaateid.

Sellele brošüürile on lisatud ELi 27 liikmesriiki käsitlevad teabelehed. Nendes on täpsemat teavet ESFi rahastamis põhimõtete ja programmide kohta antud riigis ning tegelike projektide varal näidatakse, kuidas ESFi toetus parandab tööhõivet ja sotsiaalset sidusust.

Lisateavet Euroopa Sotsiaalfondi ja selle tegevuse kohta Euroopa kodanike heaks ning konkreetselt Teie riigis leiate ESFi veebisaidilt: <http://ec.europa.eu/esf/>

